

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul: parohii cl. I 20.000 Lei
" cl. II 18.000 Lei

parohii cl. III 15.000 Lei
particulari . . . 15.000 Lei

Redactor: Pr. A. FAUR

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Malinovski Nr. 18.

HORIA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN*)

Istoria Ardealului din ultima mie de ani încrestată pe răbojul vremii, e istoria de lacrimi și de umilință a poporului nostru. Lungi și grele au fost suferințele îndurate de înaintașii noștri în cursul veacurilor. Dar dintre toate asupririle a durut mai mult jugul neuman impus pe umerii acestui popor așa de răbdător de magnații unguri, cari ne-au încătușat toate energiile, menținându-ne generații dearândul în stare de neagră iobăgie. Lipsiți de conducători firești, precum și de cele mai elementare drepturi omenești, strămoșii noștri au suferit necontent o întreită mucenicie: de sânge, de lege și de clasă. Expuși la tot pasul bunului plac al domnilor de pământ, unica lor mângâiere a fost plânsul, o lungă plângere în surdină, revărsată când în melodia duioasă a doinei, când în petiții ticluite către împăratul, când în rugăciuni oftate către Cerecul Părinte.

Dar când apăsările au ajuns la acel punct, numit în graiul zilnic insuportabil, umplând paharul amărăciunilor până la refuz, și când — cu toate sforțările depuse — o îmbunătățire pe cale pacinică a condițiilor de trai s'a dovedit imposibilă, atunci poporul — de altfel blând, dar acum ajuns la marginea disperării — a lovit cu sete crâncenă și cu avânt infrișat, dospit de îndemnuri seculare. Așa a fost și mișcarea din anul de pomină 1784. Creerul acestei mișcări a fost „crăișorul munților”, Horia, țaranul revoluționar, care întrupează instinctele de viață ale întregului popor.

Dela năprasnica lui moarte se împlinesc azi 161 de ani. Adunându-ne în acest sfânt locaș să nălțăm rugăciuni pentru vecinica odihnă a sufletului lui sensibil față de obida semenilor săi, să ne oprim o clipă în fața urnei evocatoare a memoriei lui și să ne împrosptăm

faptele mărețe, cari i-au asigurat un loc de frunte în mitologia populară. Spre aceasta e necesar să ne întoarcem cu gândul la stările din secolul XVIII, când peste mândrele plaiuri ale Ardealului fâlfâia vulturul cu două capete al imperiului austriac. Această stăpânire era însă mai mult numai nominală, căci adevărata putere o dețineau nobilii, cari au zădărnicit toate intențiile — în fond bune — ale guvernului dela Viena, dându-și seamă că punerea lor în aplicare ar fi însemnat pentru ei pierderea atâtor brațe de muncă ieftină. Stăpâniți de această concepție, nu înțelegeau să renunțe la privilegiile lor, cari pentru iobagii români de pe moșiile lor însemnau cea mai cruntă asuprire.

Nimic nu caracterizează mai bine soarta tristă a sârmanilor nefericiți, ca și constatările unui călător strein, după care „iobagul transilvan e cel mai nenorocit țaran ce poate fi întâlnit undeva. El e un adevărat rob al domnului său. Apărările acestor robi din partea domnilor sunt neșfârșite și excesele săvârșite împotriva lor de necrezut. Pentru nimica toată ei sunt aruncați în temniță, care e o gaură mizerabilă, întunecoasă, sub pământ, unde trebuie să zacă omul ca o vită”. Iar un alt călător strein spune, că soarta iobagilor era atât de tristă, încât un bătrân a exclamat, pe patul de moarte: „Mor, fericit, că nu las după mine nici soție, nici copii în robie”.

De această stare jalnică s'a convins și luminatul moștenitor al tronului, viitorul împărat Iosif II, cu ocazia unor călătorii făcute în Ardeal și Banat. Profund revoltat de cele văzute, n'a dat nicio atenție nobilimii. În schimb a manifestat o deosebită grijă față de asupriți, fiind de convingerea, că o bună și dreaptă politică de stat nu poate avea decât o singură bază și anume poporul, pentru că el contribuie mai mult, atât prin bani, cât și prin soldați, la sus-

ținerea imperiului. Animat de aceste concepții sănătoase, era natural să considere privilegiile nobililor ca o piedecă în calea rațiunii de stat. De aici intenția lui de a le desființa.

Cunoscându-i părerile și sentimentele manifestate și prin cuvinte, ele au deșteptat speranța de mai bine în sufletul poporului desmoștenit. Izbindu-se însă de rezistența nemeșilor, iobagii s'au răscolit în mai multe locuri, căutând să ia cu armele, ceea ce li se refuza de bună voie, cu toate dispozițiile de sus. Aceste mișcări nu erau însă decât preludiul a ceea ce a luat proporții de război civil, izbucnit în toamna anului 1784, fiind pus la cale de dârzii moți Horia, Cloșca și Crișan, țărani de o energie și hotărâre neclintită. În ei și-a pus mulțimea asuprită toată încrederea, investindu-i cu importantul, dar și primejdiosul rol de capi ai răscoalei.

Intre anii 1779—84, Horia a fost de patru ori la Viena, fiind primit de împărat de trei ori, pentru a-i expune suferințele de veacuri ale fraților săi asupriți neomenește de nobili și și de funcționarii abuzivi. Incurajat de împărat, deslănțue revoluția împreună cu tovarășii săi de idei Cloșca și Crișan, urmărind două obiective bine determinate. Unul de ordin național: să surpe dominațiunea aristocrației din Ardeal, ca să poată ajunge la conducere elemente românești; și altul de ordin social: să desființeze iobăgia prin ștergerea privilegiilor, prin împărțirea pământurilor nemeșesti între țărani și prin egalitatea de drepturi și sarcini.

Conceput pe asemenea baze, planul situiază pe autorul său, Horia, între spiritele la curent cu cerințele progresiste ale timpului.

Trupele guvernamentale la început n'au intervenit în favorul nobililor. Mai pe urmă au îndreptat însă tunurile asupra celor ce-și pretindeau drepturile cu arma. Atunci Horia și-a dat seama, că o luptă împotriva trupelor dintr'o armată regulată n'are sorti de izbândă. De aceea

„Drept aceea și noi, având atâta nor de mărturie împrejurul nostru, să lepădăm orice sarcină și păcatul care ne împresoară atât de lesne și cu stăruință să alergăm în lupta de întrecere care ne stă înainte, căutând la Iisus”.

Evrei 12, 1—2.

a dispus, vrând să evite inutilele vărsări de sânge, ca oamenii săi slab înarmați să se întoarcă la vetrele lor. El însuși avea de gând să meargă din nou la Viena, pentru a se lămurii cu împăratul. Dar nu i-a mai venit vremea, deoarece a fost prins cu ajutorul unor cozi de topor și dus în închisoarea din Alba-Iulia. Refuzând să facă vreo mărturisire cu privire la deslănțuirea răscoalei, Horia a pretins să fie lăsat să meargă la Viena, neputând face anumite declarații decât în fața împăratului. Neadmițându-se cererea, s'a pronunțat sentința, ca toți trei să fie trași pe roată. Crișan, cel mai dârz și mai impulsiv dintre ei, nevrând să dea satisfacție nobililor de a-l vedea traș pe roată, își pune singur capăt vieții în ziua de 13 Februarie 1785, pentru că peste 15 zile tovarășii săi suferă martiriul roții, fără să scoată un singur strigăt de durere, în fața locuitorilor orașului și a unei mari mulțimi de țărani, aduși cu sila de peste 400 de sate din împrejurimi. Astfel răscoala pornită pentru întronarea unor condiții mai umane de trai, s'a terminat încă odată cu victoria reacționarilor față de cerințele de progres ale timpului.

Așa s'au stins din viață acești trei mucenici ai neamului, cari reprezintă acțiunea vijelioasă într'o lume copleșită de visare mistică. Ei ne-au învățat mai întâi să plătim cu sânge, nu cu lacrimi, pentru îndelungatele suferințe îndurate. Pentru că fără jertfă nimic trainic nu se poate clădi. Cu toată robota lor zilnică, acești fii ai codrului și-au păstrat dorul de libertate, al cărei glas a răsunat de pe culmile Munților Apuseni ca un buciom al deșteptării viitoare, care aștepta în umbră. Eoul acestui buciom l-a auzit câteva decenii mai târziu tinărul Avram Iancu, eroul conștiinței al ideii naționale, a cărui spadă lovește dela înălțimea unor principii în deplin acord cu crezul epocii lui. Dacă prin Horia țâșnește un fulger răzleț din viforul unui neam pornit să-și croiască altă soartă, apoi prin Iancu cere cuvânt po-

*) Cuvântare rostită în Catedrala noastră din Cluj, la parastasul pentru pomenirea martirilor neamului (28 Febr. 1946).

porul însuși, cu aderările programatice asvârlite în cumpăna istoriei, care de acum nu mai putea fi oprită pe loc și care — în chip implacabil — a trebuit să ducă la 1 Decembrie 1918, când poporul de atâtea ori desamăgit, va spulbera iluzi. deșartă a împăratului dela Viena, și a magnaților dela Budapesta. Și nici nu se putea altfel, pentru că oricât de lungă și mohorâtă ar fi Vinerea Patimilor, ea totdeauna e urmată de luminată zi a Învierii.

De atunci lumea a evoluat.

Ceea ce au întrezărit acești vizionari, a devenit realitate. Și astfel s'au realizat cuvintele sf. Scripturi: „Iată acum ce e bun și ce e frumos, ca frații să lăcuiască împreună“, într'o țară liberă. Dar fără de jertfa acestor martiri ai neamului, visul de veacuri în așteptarea căruia ne-au adormit și moșii și părinții, nu s'ar fi împlinit. Deaceia se crede să le cinștim memoria, rostind cu evlavie creștineștile cuvinte: În veci pomenirea lor.

Prot. EMIL NICOLESCU

APOSTOLUL DUMINECII

Ocara pentru Hristos e mare bogăție

Evrei 11, 24-27.

De pe creasta Căpățanei călăii Mântuitorului au pogorât în lume, plini de ură și dornici de răzbunare împotriva tuturor celor iubitori de Hristos. Acei care nu s'au temut să omoare pe Fiul lui Dumnezeu, erau hotărâți să stârpească din rădăcină cea mai de pe urmă sămânță de adevăr și de lumină. Pentru aceasta au recurs la toate mijloacele omenești și drăcești, căci dorința lor era de-a omorî și trupul și sufletul. Cu vorba și cu fapta, în toată vremea și în tot locul, vrăjmașii Mântuitorului erau pe urmele ucenicilor lui Hristos. Pe zi ce trecea ura lor creștea tot mai mare și urgia se deslănțuia tot mai aprins și tot mai necruțător. Dacă nu găseau pricină să-i răstignească sau să-i ucidă cu pietre, le aruncau în față cele mai nerușinate minciuni și ocări. Nu era cruțat nici Hristos, nici apostolii, nici cel mai de pe urmă creștin. Egoismul iudaic nu se împăca cu ideea că Mesia a venit în lume ca din bunurile împărăției lui Dumnezeu să se împărtășească toate neamurile pământului. Ei voiau un Mesia numai al lor, care să întemeieze pe pământ o mare și puternică împărăție evreiască și ei să i se supună toate celelalte popoare. Ori Iisus a spus o limpede și în repetate rânduri că împărăția lui nu e din lumea aceasta, că în fața lui Dumnezeu toți oamenii sunt frați, iar cel ce vrea să fie mai mare trebuie să fie tuturor slugă. Maimarii poporului evreiesc nu puteau aproba așa ceva, căci era în pericol tocmai buna lor situație de jefuitori ai propriilor credincioși.

Prigonitorilor iudei s'au alăturat păgânii cu preoții lor și cu filozofii vremii. Aceștia vedeau în creștini cele mai de pe urmă lăpădături ale unui popor urât și disprețuit de toată lumea. Ideia Omului-Dumnezeu care a murit de cea mai rușinoasă moarte din lume, pentru Iudei era sminteală, iar pentru păgâni nebunie. Cultul păgânilor era împreunat cu plăceri trupesti, de cari religia creștină nici nu voia să audă. Din această pricină păgânii învinuiau pe creștini de toate nenorocirile ce se abăteau asupra poporului. Dacă era secetă,

foamete, boli sau cutremur de pământ, numai creștinii erau vinovați. Uneltirile și minciunile evreiești erau mărite de păgâni până la nebunie. Astfel Hristos era socotit un înșelător nemernic, iar dumnezeiasca lui învățătură era talmăcită tocmai pe dos. Din împărtășirea cu trupul și sângele Domnului s'a făcut acuza că la adunările creștinilor, în vremea săvârșirii cultului, se mănâncă carne și se bea sânge de om. Dragostea frățească a fost socotită o josnică și păcătoasă dragoste a trupului. Iar mesele, la care se hrăneau toți săracii și neputincioșii, erau judecate de adunări în cari se săvârșesc cele mai sălbatece orgii, unde nu se ține socoteală nici de vrâstă, nici de rudenie. Unii dintre filozofi îi socoteau pe creștini cei mai periculoși dușmani ai omenirii. Din care pricină se trudeau să dovedească în scrierile lor cât de periculoasă e această superstiție și cât sunt ei de odioși pentru nelegiuiturile și crimele lor. Și multe alte munciuni și ocări au fost aruncate pe capul bieților creștini, care nu se pot nici spune și nici scrie. Unele ca acestea ajunse la urechile poporului care nu cunoștia adevărul, îl forța să creadă că un astfel de monstru nu merită să trăiască. Și când se arăta o zi cu bun prilej, mulțimea infuriată se năpustia asupra creștinilor, care erau nimiciți fără milă și fără judecată.

Ne cutremurăm gândindu-ne numai, după atâta amar de vreme, la cele ce au pătimit cei dintâi creștini. Și totuși numărul lor creștea zi de zi. Ei știau că toate acestea și mai mult decât acestea a pătimit și Mântuitorul Hristos. Toate acestea le primiau cu mare bucurie, căci doar Învățătorul le-a spus lor: „Fericiți veți fi când vă vor ocări pe voi și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minșind, pentru mine. Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri“ (Matei 5, 11-12).

Cine nu socotește ocara pentru Hristos cea mai mare bogăție, nu e creștin.

Pr. TEODOR CICEU

Biserica și „problema sectară“

Nu arare ori se aud astăzi printre sătenii și orașenii noștri, expresiile „pocăit“ sau „urmează la pocăință“.

Un necunoscător, apreciind după aparență, ar putea crede că e vorba de o purificare a vieții creștinești. Cunoscătorii, mai de aproape informați, știu că sub aceste numiri, spuse de unii cu naivitate sau vinovată rea voință, iar de alții cu răutate și măestrită prefăcătorie, se maschează acei ce s'au lepădat, sau sunt pe cale a se lepăda, de o parte a învățaturii creștine, moștenită din timpul apostolilor, așa cum este propovăduită de Biserica noastră ortodoxă. Toți acești lepădați de Biserică, se împart în mai multe feluri de grupuri sau asociații religioase, având mărturisiri de credințe și practici de cult deosebite, din care cauză se numesc ei însăși, pentru a se deosebi unii de alții. Bapțiști, Adventiști, Mileniști, Penticostaliști etc., iar Biserica îi numește în general „sectari“.

Indiferent de numele lor adevărat, acestor rătăciți le place să se numească „pocăiți“, iar rătăcirile lor „pocăință“. Acest nume și-l afișează fie din îngânfare, fie pentru a astupa la ochi și a amăgi pe creștinii cari n'au avut timpul și nu și-au dat silința să cunoască istoria bisericii și învățătura ei, n'au citit „Viețile sfinților“ și n'au avut în mâni „Sf. Scriptură“, s'au chiar dacă au avut-o, n'au citit-o cu adevărată pătrundere și în întregime, niciodată.

Scopul tuturor sectarilor este de a smulge cât mai mulți creștini de sub autoritatea și controlul Bisericii, de a propovădui ideea religioase sucite și uneori atât de năstrușnice, încât nu numai că violează chiar și etica socială, dar subminează însăși ideea ori cărei autorități pământestești, împingând conștient spre anarhie.

Desigur, în fața unor astfel de rătăcirii, nici un slujitor al sf. altar, nu poate să rămână nepăsător; dar numai lupta izolată a unor persoane nu este de ajuns. Sectarismul vizează însăși Biserica, ca organism și deci întreaga Biserică cuvântătoare, păstori și păstoriți, trebuie să pornească acțiunea de lămurire și apărare împotriva învățătorilor mincinoși, strecurători de „eresuri perzătoare“ (II Petru 2, 1).

Această acțiune să se pună în mișcare pe întreg cuprinsul unei eparhii și să fie coordonată și dirijată de un organ central unic; pentru a se evita devieri și frământări inutile.

Drept mijloc pentru susținerea unei asemenea acțiuni, în

afară de activitatea preoților — de un foarte mare folos poate să fie contribuția adusă de înșiși fruntașii mireni ai fiecărei parohii.

Dar pentru a se putea conta pe această contribuție, este necesar ca bibliotecile parohiale să fie adaptate și înzestrate potrivit acestei adevărate justificări, a existenței lor. În acest scop, cărți și broșuri de propagandă religioasă*) cu un bogat conținut, de lămurire și documentare, a întregii doctrine și cultului Bisericii noastre, despre necesitatea și sfințenia sf. Tradiții, sf. Taine, despre cinstirea sfinților, a sf. Cruci și a sf. icoane; scrieri din viețile sfinților și istoria bisericească trebuie să îmbogățească și să alcătuiască cea mai mare parte a inventarului bibliotecii parohiale. Iar stilul tuturor acestor scrieri să fie atrăgător și pe înțelesul tuturor. Prețurile cât se poate de reduse, făcându-le accesibile ori căruia credincios, puse la îndemână prin împrumut sau colportaj, de către bibliotecile parohiale. Roadele aduse ar fi însutite și de neprețuit pentru viața creștină.

Concursuri de lucrări periodice, înfăptuiri practice, expuneri de planuri și dări de seamă cerute tuturor preoților, dintre care, organul central eparhial selecționând și dând publicității ceea ce va fi găsit vrednic, ar procura un material bogat și foarte variat și ar stimula la luptă pe toți cei destoinici, evidențiindu-i**).

Un alt mijloc, folositor în această acțiune poate fi și organul de publicitate eparhial, prin inserarea a diferite articole de propagandă doctrinară, prin discutarea diferitelor probleme și sugestii.

Datoria preotului, pentru început, ar fi de a familiariza pe credincioși cu cetitul acestei foi și de a o face astfel datorită și abonată de cât mai mulți dintre parohieni.

În urma unei astfel de acțiuni lumea s'ar convinge că nu avem decât: „o credință, un botez, un Dumnezeu și Tatăl tuturor“ (Efes. 4, 5-6) și tot ce este mai mult, nu sunt decât etichete sclipitoare și reclamă amăgitoare, potrivite pentru mărfuri falsificate, slabe și de prost gust.

Odată acest adevăr cunoscut, excrescențele religioase ar fi anihilate și societatea omenească scutită de intrigile dăunătoare ale propagatorilor desagregării morale, prin stărnirea de aver-

*) O asemenea serie de broșuri e în curs de apariție la Cluj. — Nota Red.

**) Ceeace facem — după cum se vede și azi. — Nota Red.

siuni și ură religioasă, prin defăimarea și discreditarea școlii, Bisericii, guvernelor și a tuturor categoriilor de instituții sociale, create de omenire pentru menținerea bunelor raporturi în convețuirea socială, instituții pe care mulți dintre sectari le numesc creațiuni ale satanei și în slujba lui Antihrist, și care deci vor trebui să dispară printr'o revoluție îngrozitoare (Mileniști și Nazarineni). Mai mult, unii

chiar propagă deadreptul desfrâul și degradarea, ca pe un mijloc de mântuire.

Toate acestea nu pot avea nici un temei în „Biblie“, ci numai în mintea bolnăvicioasă a sectarilor cuprinși de febra fanatismului religios.

Urmările fanatismului, omenirea le cunoaște astăzi mai bine ca oricând, căci umbra lui nefastă ne înfioară încă.

Pr. D. CIUREA

Trista solemnitate a înmormântării Protopopului Ioan Maloș

În seara zilei de 17 Februarie a. c. s'a stins din viață protopopul tractului Reghin, Ioan Maloș.

Prin trecerea sa la cele vecinice, biserica neamului a suferit o grea pierdere, pentru că exemplare cu însușiri alese, potrivite misiunii preoțești, așa cum a fost fie-iertatul, sunt rare. Prin dragostea sa nemărginită față de tot ce era creștinesc și românesc, prin blândețea și bunătatea ce-l caracteriza, și-a creat prietenii sincere și durabile, atât printre preoții împreună-lucrători cât și în lumea mirenească, aflând pretutindeni atașamentul cel mai sincer și prețuirea cea mai înaltă.

A semănat sămânța aleasă a Evangheliei mântuitoare timp de 14 ani ca preot în parohiile Nasna și Vătava, iar timp de 18 ani ca protopop al tractului Reghin.

Pentru familia sa a fost adevăratul părinte, pentru credincioșii săi a fost „păstorul cel bun care sufletul său își pune pentru oi“, iar pentru preoții tractului, fratele bun, care cu zâmbetu-i blând îndruma și sfătuia. Cunoscând bucuriile și necazurile fiecăruia, avea întotdeauna pregătit cuvântul cel mai adecvat situației, pe care-l îmbracă în haina neprețuită a dragostei.

Mâna destinului i-a fost darnică, dar nu l-a cruțat nici de lovituri grele, căci în anii de robie, i-a răpit pe cel mai vârstnic din cei 4 copii ai săi. Încercarea grea a primit-o și a purtat-o cu resemnare creștinească, dar durerea i-a zdruncinat sănătatea și povara celor 54 de ani câți avea a devenit prea apăsătoare, până când „plăcut fiind lui Dumnezeu l-a iubit și viețuind între păcătoși l-a mutat“ (Sol. 4—10).

În ziua de 20 Februarie 1946 un sobor de 20 preoți din tractul Reghin și Tg.-Mureș, în frunte cu Păr. Ion Sălăgean adm. prot. și Protopopul T. Ciurus din Tg.-Mureș, a săvârșit slujba prohodului, în biserica din Reghin, de față fiind familia îndurerată și un public, care a umplut nu numai biserica, dar și curtea, ca un semn al dragostei de care s'a bucurat decedatul în mijlocul credincioșilor.

Cuvântări au fost rostite de următorii:

Preotul Const. Cotuțiu printr'o pre-

dică bine simțită relevă activitatea pastorală a celui cea fost Protopopul Ioan Maloș.

Păr. adm. prot. Ion Sălăgeanu adresează cuvinte de mângâiere familiei îndurerate în numele Prea Sf. Sale Episcopului Nicolae Colan și a Prea Ven. Consiliu Eparhial.

Pr. I. Macavei în numele credincioșilor din parohia Gornești satul de naștere al defunctului.

Păr. Protopop N. Todea, în numele bisericii române-unite, printr'o cuvântare înălțătoare arată spiritul de înțeleaptă conlucrare dintre cele două biserici surori, de care a fost animat Protopopul Ioan Maloș.

Di Dr. Eugen Nicoară în numele F. O. R.-ului, Astei și al tractului, prin cuvinte emoționante zugrăvește tabloul activității prodigioase, pe teren religios, cultural și național al neuitatului Protopop.

Di Melinte Căpruceanu, în numele băncii și cooperativei „Izbâda“, aduce ultimul omagiu defunctului, pentru neprecupețita-i contribuție al promovarea vieții cooperatiste din Reghin și jur.

Di. Maior R. Țarlea prin cuvinte bine simțite talmăcește omagiul armatei și garnizoanei din Reghin.

După ce sicriul a fost dus pe brațe de preoții din tract, a fost așezat în carul mortuar și a fost acoperit cu mulțimea coroanelor aduse din partea: familiei, rudelor, pretenilor, preoțimeii și a diferitelor instituții, s'a format un convoi nesfârșit, care în acordurile jalnice ale clopotelor și muzicii militare, a însoțit pe cel din urmă drum pe protopopul iubit și prețuit.

După rugăciunea de deslegare sicriul a fost așezat în mormânt, iar elevul N. Șandru a adus ultimul salut al elevilor dela Gimnaziul „Petru Maior“, părintelui și profesorului iubit. Publicul îndurerat, sub perdeaua ninsorii bogate s'a reîntors la ale sale, rostind creștind creștinescul „În veci pomenirea lui“.

Pr. M. GRECU

**Organizați
Reuniuni
de femei!**

INTRISTATĂ ADUNARE*)

Enoriașii credincioși din protopopiatul Reghin, Frăția Ortodoxă Română și Astra culturală, prin rostul meu smerit aduc cununa lor de lacrimi și de regrete în fața Sfântului Altar al Domnului, pentru Ioan Maloș iubitul lor protopop, animatorul F. O. R.-ului și vicepreședinte al Astei. Tuturor ni s'ar părea de necrezut ca el, care acum numai trei zile, Duminecă 17 Februarie, a celebrat, ca totdeauna Sfânta Liturghie, aici, în aceasta de Dumnezeu binecuvântată și sfânta biserică, iar azi este cu trupul rece — neînsuflețit, așezat pe catafalc. Ș'ar părea de necrezut dacă viața, suferința celor 7 ani din urmă petrecuți în tulburări și război, nu ne-ar fi învățat, zi de zi, și ceas de ceas se adeverește cuvântul profetului ce zice: Viața este ca roua dimineții de pe sânul florilor, care se urcă la cer odată cu primele raze de soare.

Inima creștinului de azi nu mai este surprinsă de nimic, nici de surghiun, nici de închisoare, nici de moarte, căci Dumnezeu a trimis în lume Ingerul său cel răsbunător, care lovește cu braț de fier în popoare și familii. Și nu este nici unul dintre noi care să nu aibă cauza de plâns, dnpă cei pierduți în acest acest cataclis apocaliptic. Așa a avut și Ioan Maloș. Trei fii a crescut și pe toți trei i-a dat Neamului și Țării, Regelui și lui Hristos. Și Domnul și-a ales pârga cea dorită de cer: pe fiul cel dintâi, pe Nelu, asistent universitar. De atunci a început să se ofilească viața viguraasă, de atlet chiar, a protopopului Ioan Maloș. Medicii și lumea laică se sbat să caute cauze și efecte, cari produc îmbolnăviri și duc la moarte. În viața lui Ioan Maloș s'a ascuns cauza, dar efectul s'a produs. Despărțirea siluită de cei trei fii ai săi pe timp de 4—5 ani, cunoștința că ei se găsesc în primejdie de moarte pe fronturi, în furtuni, în bătălii, apoi moartea fiului care-i era un titlu de justificată mândrie, au zdruncinat temelia vieții sale și dela aceasta continuă zguduire până la moarte n'a trebuit decât un pas, un vânt năpraznic, un trăznet ca din cer senin și falnicul brad s'a prăbușit. Pe cer s'a stins o stea, fulgerul a despicat cerul, a trăznit un brad, un stejar din codrul Neamului, a căzut un ostaș pe frontul luptelor vieții, un erou din sânul luptătorilor titanici, un atlet al lui Hristos Domnul.

Și acum, noi ne-am adunat să-i rostim un ultim adio, să șoptim către cer o rugă pentru el, să-l însoțim pe calea fără reîntorcere, până la ușa veșniciei.

Stăm în fața Altarului, la care ne-am grăbit Duminecă de Duminecă, să-l vedem cu făptura lui impunătoare, tip de dac în care s'a îmbinat frumusețea spirituală și fizică în mod armonios; ne-am grăbit să-l auzim slujind lui Hristos cu inflă-

cărare, să-i ascultăm cuvântul într'arripat, plin de înțelepciune românească, captivant ca al Sfântului Ioan Gură de Aur, sonor și pătrunzător ca al comandanților de oștiri biruitoare.

Amintirea ne chiamă cu mulți ani în urmă să-l admirăm la atâtea și atâtea praznice religioase și zile mari ale Neamului nostru mult zbuciumat în timpul cât și-a scris istoria cu lacrimi și suferințe, cu litere de aur și cu sânge, și-l vedem pe Ioan Maloș, în Reghin și la sate, îmbrăcat în haina de argint și de mărgea ca într'o platose a lui Hristos Domnul, îi auzim vocea a toate cuprinzătoare care se zbate din munte în munte, din vale în vale, din casă în casă și din suflet în suflet, zguduind văzduhurile, norii cerurile: aducând slava lui Dumnezeu, consfințind drepturile Neamului și încurajând inimile, mângâind sufletele.

Uneori ni se părea că se ia la întrecere cu soarele. Ca preot, întocmai ca soarele de pe cer, revarsă în jurul său lumină și strălucire, căldură și mângâiere, viață și binecuvântare.

Predicile lui erau frumoase, ca o cale ce duce pe o gură de plai între brazii munților, cu aier răcoritor, cu izvoare atrăgătoare, cu pajiște verde și proaspătă, împodobită ca un covor cu flori de munte, peste care nici n'a călcat nimeni decât pasările în zborul lor plin de cântec de rugă, de chemare cu dor și de desmierdare.

Discursurile lui erau cioplite din grinzi de stejar, așezate pe stânci rostogolite din munți prăpăstioși, ținute cu piroane de oțel ale adevărilor veșnice, dumnezeiești și istorice.

Așa se prezente Ioan Maloș, ca preot în ușa Altarului, pe înălțimile amvonului, pe stâncile satelor de munte, însoțindu-ne cu F. O. R.-ul și cu Astra, ducând cu noi sufletele și inimile românilor mureșeni, din sărbătoare în sărbătoare, din înfăptuiri în înfăptuiri, din triumf în triumf. Dar ...azi, el primește cununa eroului căzut în lupta pentru cel mai puternic împărat, Hristos Domnul. Deci, să nu-l plângem pe el, ci să-l ferim. Să ne plângem pe noi cei rămași, pe noi cei văduviți de prezența lui, de binecuvântările lui, de sprijinul lui plin de plândete și de iubire.

Să-i deplângem soția văduvită, copilul scump rămas orfan. Dar și ele să se consoleze, ca văduvă de erou al lui Hristos, și de orfană de martir al lui Iisus cel dulce, căci El, Stăpânul, va ști să le trimită belșug de dar și de binecuvântare. La fel, cei doi feciori, să-și mângâie durerea căutând să-și urmeze părintele în toate cele bune ale vieții pământiești. Să ne plângem tractul protopopesc și F. O. R. și Astra, cari rămân lipsite de vrednicul, înțeleptul și încercatul lor conducător, ocrotitor și slujitor.

*) Cuvântare rostită la înmormântarea protopopului Ioan Maloș.

Să cerem cu toții dela Dumnezeu să-i așeze sufletul lui bun și vrednic în sânul dreptilor Săi, iar în locul lui să ne trimită cu binecuvântarea

Sa urmașul vrednic.

Părinte Ioan: Roagă-te și în cer pentru noi.

Dr. E. N COARĂ
epitrop, preș. Astrei și F.O.R.

Praznicul dela Baia de Arieș

La sfârșitul lunii Ianuarie c. a avut loc instalarea în demnitatea de protopop al tractului Huedin, a P. C. Pr. Petre Pop, demn și vrednic urmaș al fieiertatului protopop mucenic Aurel Munteanu.

Instalarea aceasta a însemnat un moment de reafirmare a spiritualității noastre pe acest pământ udat cu lacrimi și sânge și o revenire la făgaș al protopopiatului acestuia văduvit mai bine de cinci ani.

Opera de reîntremare a Eparhiei noastre a continuat și va continua mereu până se va ajunge ca întregul ei organism să se refacă așa după cum cere Legea de organizare după care se va conduce.

Astfel, Duminecă 24 Febr. c. a avut loc instalarea P. C. Pr. Prot. Vasile Loga la Baia de Arieș. Praznicul a fost de o măreție rară. În biserica fieiertatului Vasile Gan și a actualului prot. pensionar Vasile Span s'a instalat P. C. Prot. Vasile Loga, omul care prin toate însușirile de care a dat dovadă, va face să revie faima de odinioară a protopopiatului. Tânăr și plin de avânt, calculat și plin de înțelegere față de vremi și de oameni, P. C. Sa a adus cu sine o inimă înțelegătoare și o voință neclintită de a vă face „tuturor toate” pentru ca pe toți să-i împace și pe toți să-i reivească.

Actul instalării a fost îndeplinit de P. C. Pr. Consilier Aug. Faur, după oficierea sf. Liturghii. În fața unor credincioși adunați de pe toate satele și văgăunele munților din jur, cari umpleau biserica până la refuz și în fața tuturor autorităților din localitate, după cuvântul P. C. delegat episcopesc, P. C. Prot. și-a desvăluit gândul său sub o formă și pe un ton care a mișcat până în adânc.

Cuvântul său a despiciat adevărul creștin, arătându-i necesitatea de a-l face cât mai cunoscut tuturor credincioșilor de azi. Și în aceasta constă menirea Bisericii lui Hristos, după cum în acest sens înțelege și P. C. Sa să-și desăvârșească menirea în acest tract. Și una fiind cu această credință, se va înlanțui în veriga pe care antecesorii săi au adăugat-o la lanțului de aur al Bisericii lui Hristos și al neamului deopotrivă.

Mulțumind autorităților cari au înțeles să fie de față la acest praznic li asigură de încrederea P. C. Sale și de tot devotamentul cuvenit.

După sf. Liturghie s'a săvârșit înusuși actul predării și primirii cancelariei protopopești.

Ce a urmat după aceasta a fost rupt din suflet. S'a încălzit lumea cum numai la zile mari se poate încălzi. Totul a fost spontan și de o seninătate din cale afară de prietenească. Rând pe rând fiecare și-a mărturisit bucuria și încrederea că tânărul protopop va realiza toate bunele dorințe de care e animată populația tractului. Între cei de față menționăm prezența următoarelor persoane: Dr. Mihail Crișan, medicul spitalului, Viorel Mercean, primpretor, Dr. I. Dafin, medic veterinar, I. Trifu, directorul gimnaziului, I. Prața, inspector școlar, Const. Goia, inv. dir. I. Popa, directorul școlii primare din Lupșa, reprezentatul judecătorei, a Soc. Concordia, C. Pr. P. Sabău, Emil Gan, Alex. Rușdea, V. Turbuc, Gh. Cojocnean, Dnii Consilieri, Gan, Muntean, Ighian și alții al căror nume ne scapă. Fiecărui orator i-a răspuns P. C. Prot. V. Loga.

Actul serbării s'a încheiat printr'o agapă frățească în casele protopopești.

Cronicar.

Colecta pentru liceele ort. din Cluj

Incepând cu numărul de față al „Renașterii” vom publica, în fiecare săptămână, pe protopopiate, listele de colectă ce ne-au sosit dela parohii.

Cu acest prilej vestim cu bucurie că strădalnicii noștri credincioși au căutat să ne înțeleagă gândurile și să ne ajute în scopul ce urmărim. Li asigurăm că banul lor, mult sau puțin, îl apreciem după cuviință știind că în vremile acestea de criză și năcaz, este un obol pe care nu l-ar fi putut face dacă nu și-ar fi simțit inima svâcnind alături de gândul de totdeauna al sfintei noastre Biserici.

Prin dania lor, să fie siguri, se face un pas înainte, ajutându-ne să putem clădi pe temelii cea tare a credinței așezămintele de cultură în care tineretul nostru drag va primi o educație și o instrucție sănătoasă și folositoare nu numai pentru el, ci și pentru Biserica și neam, al căror ideal voim să-l servim.

Incepem cu prot. Alba-Iulia:

1. Alba-Iulia I (Paroh: Prot-vicar

Al. Baba) 2,079.000 lei. 2. Alba-Iulia II (Paroh: Mircea Fodorean) 500.000 lei. 3. Alba-Iulia III Partoș (Paroh: Nicolae Puia) 217.000 lei. 4. Blandiana (Paroh: Ernest Ionescu) 96.500 lei. 5. Bucerdea Vinoasă I (Adm. Pr. D. Bogdan) 33.600 lei. 6. Bucerdea Vinoasă II (Adm. D. Bogdan) 26.800 lei. 7. Cricău (Paroh: Nicolae Munteanu) 200.000 lei. 8. Ighiu (Paroh: Petru Circo) 226.000 lei. 9. Ighiel (Paroh: Aurel Velea) 38.300 lei. 10. Găureni (Paroh: Aurel Ciocodeică) 9.500 lei. 11. Păclișa (Adm. Nic. Puia) 50.400 lei. 12. Poiana Ampoiului (Paroh: Ioan Dădârlat) 28.700 lei. 13. Sărăcsău (Adm. R. Domițian) 13.880 lei. 14. Tăuți (Paroh: Alex. Văjdea) 32.865 lei. 15. Tibru (Paroh: Șt. Jurca) 22.600 lei. 16. Țelna (Paroh: Prot. stavr. Andrei Porcescu) 246.700 lei. 17. Vurpăr (Paroh: Savu G. Savu) 75.000 lei. Total 3,906.845 lei.

CRONICA EVENIMENTELOR

INTERNE

În zilele trecute M. S. Regele Mihai I a primit în audiență pe Dl. Constantinescu-Iași, Ministrul Propagandei, cu care a discutat pe larg Legea pentru reorganizarea aceluiași minister.

EXTERNE

Bruxelles. Potrivit conferinței dela Paris, la care au luat parte 18 națiuni, s'a deschis ședința biroului care va hotărî cotele de reparațiuni pe care va trebui să le execute fiecare stat.

Londra. Față de relațiile tot mai încordate dintre Spania lui Franco și Franța, ziarele engleze își reafirmă

punctul lor de vedere de a nu se amesteca în chestiune până când nu se va pronunța poporul spaniol.

— Ziarele britanice anunță că M. S. Regele George al Angliei va invita pe Generalissimul Stalin să participe la marea paradă militară ce se va ține la Londra în ziua de 8 Iunie a. c.

Paris. Din Germania se anunță că fosta secretară a lui Hitler a fost arestată în apropiere de Berchtesgaden. La ea s'au aflat mai multe documente de valoare.

— Ziarele parisiene publică o hartă prin care fixează revendicările Franței față de Italia.

INFORMAȚIUNI

Conferințele noastre. Reluând tradiția inaugurată la Cluj cu mult înainte, Soc. Naț. a femeilor ort. F.O.R.-ul și F.O.R.S.-ul vor organiza un ciclu de conferințe pentru toate Duminecile Postului Mare.

Seria o va deschide P. S. S. Episcopul Nicolae, vorbind, Duminecă 10 Martie, la Teatrul Național, despre *Ortodoxia în actualitate*.

Celelalte conferințe se vor ține la Universitate.

Teatrul religios. Turnel teatrului religios „Lumină din Lumină”, Vineri, 1 Martie c. a dat o reprezentație la Teatrul Național din Cluj, prezentând spectatorilor „Divina Comedie” în prelucrarea dlui I. Frumusan. A fost o reprezentație măreață care a uimit și a sguđuit până la lacrimi.

În vremile acestea de criză morală acest teatru e o frântură din ceaialtă lume. Rolul lui moral și educativ e din cale afară de binevenit.

Examenul de asimilare a cântăreților bisericești cu o vechime de cel puțin 10 ani de practică bisericească la strană s'a ținut la Centrul Eparhiei noastre în ziua de 1 Martie c. Și de astă dată s'au prezentat un număr de peste 100 persoane de pe toată întinderea Eparhiei.

Conferință religioasă. În cadrul AGRU-lui, s'a ținut la Cluj, în ziua de 28 Febr. a. c. prima conferință religioasă din seria anunțată. A vorbit cu căldură și avânt P. C. Pr. N. Pura despre *Prezența lui Hristos în viața de azi*.

În ziua de 28 Febr. c. s'a oficiat un parastas în Catedrala din Cluj, pentru sufletele eroilor mucenici Horia, Cloșca și Crișan, uciși în condițiunile cunoscute, la Alba-Iulia.

O carte nouă. Academia Teologică ort. din Timișoara a scos, nu de mult, de sub tipar cartea dlui Prof. Dr. I. Belu intitulată simplu: *Despre iubire*. E o carte de actualitate care reușește să pună în lumină puterea pe care o are adevărata dragoste, dacă e înrăuită de har ceresc. Doritorii de lectură serioasă și constructivă o pot comanda direct dela Timișoara sau dela Librăria noastră, unde va sosi cât de curând.

— **Preoții cari nu au trimis încă la Episcopie listele de colectă pentru liceele ortodoxe din Cluj,** sunt poftiți să le trimită urgent împreună cu sumele colectate.

Fabrica de lumânări a Episcopiei noastre lucrează. Ea are gata un stoc de lumânări de mărimi potrivite. Parohiile vor face bine dacă se vor aproviziona cât mai grabnic, fiindcă mâine și lumânările se vor vinde cu prețul de mâine.

Deocamdată nu trimitem colete prin poștă. Prea Cucernicii protopopi ar putea aproviziona parohiile prin câte un curier special sau ocazional, care ar ridica lumânările dorite dela Episcopie.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj

Comandați-vă de cu vreme lumânările necesare pentru biserici, la

FABRICA DE LUMÂNĂRI
a Episcopiei noastre din Cluj.

Nu uitați să indicați în comandă mărimea aproximativă și culoarea (albă sau galbenă) a lumânărilor!